

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**HORATII TVRSELLINI || ROMANI || E SOCIETATE IESV ||
LAVRETANAE HISTORIAE || LIBRI QVINQVE. ||**

Torsellini, Orazio

Romae, 1597

Cap. 20. Marcellus Ceruinus Card. Lauretanæ Virg. monitu, se Po[n]tificem
futurum cogniscit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64112)

opere Phrygio conspicuas. Mantuanus Marchio eorum
dem ad eundem usum vestes argenteas. Portia Cælia plu-
niæ aureum. Vxor Comitum Palenæ in Samnitibus mo-
nile ex auro, margaritisque. Constantia Leiuæ Hispana
coronam auream libralem. Insigne etiam donum è Ger-
mania missum à Ferdinando Rege Romanorum, argentea
B. Virginis effigies sesquipedalis pondo XXXI. cuius geni-
bus aduoluta est Anna Boemiæ regina ex argento. In basi
titulus duplex, alter à fronte.

Præreg. Na-
polit. D.
March. Mân-
tuani D.
Portiæ Cæ-
liæ. D.
Comit. Pa-
lenæ D.
Constantiæ
Leiuæ D.
Ferdini Cæ-
saris D.

SERENISS. AC POTENTISS. ROMANORVM VNGAR.
BOEMIÆ REX, ARCHIDVX AVSTRIÆ ET CET.
FERDINANDVS
HANC ARGENTEAM EFFIGIEM D. VIRGINI OFFE-
RENDAM TRANSMISIT AN. M. D. LII. MENSE MAIO

Alter porro titulus à tergo:

FERDINANDVS ROMANOR. VNGAR. BOEMIÆ REX
ARCHIDVX AVSTRIÆ ETC.
EX VOTO SALVTIS IN MEMORIAM DVLCISSIMÆ
CONIVGIS ANNÆ, HANC IPSIVS ARG. EFFIGIEM
MARIE VIRG. DEDICAVIT. CONSECRAVITQ.

*Marcellus Ceruinus Card. in sacro sacello Pontificem
se futurum diuinitus cognoscit.*

Cap. XX.

HAcc inter Marcellus Ceruinus Cardinalis vir do-
ctrina pariter, & sanctitate clarus in oppido Lau-
retanæ Domus satis vicino (Montem Fanum appellant)
domicilium statuerat. Suum id natale solum ferebat, re-
uera locum interuifendæ natali B. Virginis cellæ perop-
portunum elegerat. Inde Lauretum incenso studio ven-
titabat, in augustissimo orbis terræ sacello sacris ope-
raturus

Ann. Laur.
Rier.

Card. Cer-
uini pietas.

raturus. Itaque sub Iulij Tertij Pontificis decessum Marcello rem diuinam inibi de morè facienti res euenit visu, euentuque mirabilis. Eximio candore, ac specie columba, multis inspectantibus, supra eius caput placide cum volitasset, nunc in sacrificantis manibus, nunc in ipso missali libro quiescebat. Ea res obiecta oculis adstantium plerosque animis immobiles stupore defixit. Sacerdos qui de more Cardinali sacrificanti præsto erat, vulgarem aliquam columbam eo forte delapsam ratus abigere eam conabatur. At Cardinalis haud parum memor candidæ columbæ inditio diuinitus olim designatos nonnunquam esse Pontifices; inhiet abigentem: ipse cœlestem columbam quiescere finit, quoad sacrificio peracto, sua sponte auolaret. Exinde cœleste visum homini affirmat fidem. Nuncio de morte Pontificis Marcellus Romam reuocatus non sustinuit viæ prius, & Pontificijs comitijs committere se, quam veteri suo instituto Lauretanam Virginem salutasset. Et aderat dies Annunciatae Virgini sacer, qui cæteroqui pium eius animum inuitabat. Venit ergo pridie Lauretum. Festo ipso die, exclusa incondita turba, sacrum in augustissima cella facere attentissime coepit. Inter sacrificandum post initium Canonis, Ecclesiam Pontificem orbam memorans, Deo ac B. Virgini enixius commendabat. Effuse præcanti B. Maria cœlesti specie, coelitem septa comitatu se offert: animoque eius diuina luce, ac dulcedine delibuto, ipsum fore Pontificem indicat: exemplo attonitæ mentis oculis subducit se. Marcello tam nouæ rei, ac subitæ admiratio tantum repente animi; corporisque totius incussit horrorem; vt ad aram trepidans pedibus ægre subsisteret. Sensit Sacerdos eius administer aliquid profecto Cardinali obiectum diuinitus, vtique cum eius conspiceret faciem insolito quodam splendore fulgentem: mox etiam notaret totum eius corpus noua circumdatum luce. Ergo quod ipsemet viderat, deinde cum alijs multis tum Raphaeli Rieræ, qui rem litteris prodidit, profamilia-

Card. Cer-
wini promi.

familiaritate narrauit. Quin etiam Cardinalis ipse neces-
 sariorum, qui spectaculo adfuerant, precibus fatigatus,
 enunciauit denique totam rem, uti gesta erat: ac si-
 mul adiecit tantum utique Pontificis munus longe altius
 esse fastigio suo: ac propterea Deum fortasse alium sibi
 Vicarium quaesitum. Ceterum si Deo cordi esset talem
 in terris habere Vicarium; enimvero sibi antiquissimum
 fore, Christianam Rempublicam conseruare factam, rectam-
 que, atque Aedis Lauretanæ cultum longe, ac late propa-
 gare. Itaque Montem Fanum regressus accersito tabel-
 lione, publicis consignari litteris iussit, quæ in B. Mariæ
 Lauretanæ gratiam destinaret animo: nimirum ut publi-
 cæ tabulæ suam Deiparæ obstringerent fidem, eademq.
 si forte, quod accidit, mors interueniret; testes forent suæ
 erga illam egregiæ voluntatis. Exstant hodie in eo, quod
 dixi, oppido tabulæ Marcelli Cardinalis, ex qui-
 bus satis apparet, ei in animo fuisse Canonorum, Can-
 torum, Ministrorum, Sacerdotum etiam Societatis Iesu
 augere numerum; ut sancta Domus aduenarum frequen-
 tia, pietateque auctior foret. Ad hæc Laureti pomærio
 longe, lateque prolato; muris propugnaculisque circa
 excitatis, nouam urbem, nouam condere ciuitatem, Epi-
 scopalis sede, mero, mistoque imperio, & octo finitimis
 oppidis attributis insignem. Condendæ porro ciuitatis fa-
 cilem hanc expeditamque excogitauerat viam, ut paupe-
 res familias ex omni Pontificali ditione, partim spe præ-
 miorum, partim etiam B. Mariæ Lauretanæ religione ad
 nouam frequentandam ciuitatem pelliceret: nouis colo-
 nis proximam syluam publico ære coemptam viritum diui-
 deret, ut excisa sylua, repurgatisque saltibus, agros co-
 lerent suos: ita breui, & satis frugum vini, olei nouæ ciui-
 tati fore, nec mercatores spe lucri ob loci celebritatem il-
 lectos defuturos. Hac demum ratione Lauretanæ Virgi-
 ni, & dignationis, & cultus accessurum esse vel plurimum.
 Ceterum Deo cuius *inscrutabilia iudicia* sunt, aliter vi-

somol

T sum

sum. Quippe illum præclara sua de Lauretana Aede consilia mandare litteris, quam factis exsequi maluit. Ut Marcellus Romam attigit, facile quidem euenit, quod Deo cordi erat, ut fieret Pontifex: & extitit B. Virginis fides; Pontificis tamen exstare non potuit. Is namque intra XXII. diem, vix dum inito Pontificatu excessit è vita. Pontifex egregijs consilijs magis, quam operibus memorandus. Salubria quippe eius consilia plures deinde Pontificum secuti, multis ac magnis simul Ecclesiam, simul Lauretanam Aedem præfidijs, ac muneribus adornarunt.

Aucto Iesuitarum Collegio à Paulo Quarto, Lauretana celebritas, & opulentia adaugetur.

Cap. XVI.

QVorum ex numero Paulus Quartus fuit, qui Marcello subrogatus, eiusque salubribus vsus consilijs non modo lapsam Ecclesiae disciplinam, moresque restituere coepit; sed Lauretanæ Domus etiam cultum amplificare institit. Pontificatus initio vetera aliorum Pontificum beneficia nouo sanxit diplomate: ædificationem sedulo iuuuit: auxit numerum Ministrorum: nihil denique prætermisit, quod ad amplificandam loci Religionem pertinere existimaret. Cæterum illud præcipuum eius munus ex Marcelli utriusque consilijs ortum, quod Societatis Iesu Collegium auctius reddidit. Nam etiam si Patres illi, qui tum erant, maiorem quam pro numero peregrinis nauarent operam; tamen sacerdotum paucitas crescenti in dies aduenarum multitudini satisfacere haud quaquã poterat: præsertim cum ex remotissimis quoque regionibus peregrini homines sermone dissoni quotidie plures confluerent, quorum plerique confessione expiari nequibant linguæ commercii expertes. Hos irritos spei, votique
domos